ЗНАЧІННЯ ДВАНАЦЯТОГО З'ЇЗДУ ТУРФДІМ ДЛЯ НАС

Надходяча конвенція, українських робітничих масових організацій має велику вагу для революційних робітників і бідних фармерів Канади — поперше, через факт, що ці організації творять собою одну найефектовніще зорганізовану секцію трудящих Канади; друге, що українське населення в Канаді є третьою найбільшою національною групою.

Історія ТУРФДім є одна з тих, що нею ліве крило українських робітників може гордитися. Українські робітники доказали, що є здатні в організаційній праці; що вони є здатні в проводі, й що йдуть після найкращих традицій міжнародного пролетаріяту, принимаючи провід комуністичної партії й Комуністичного Інтернаціоналу.

В нинішньому часі нечуваної своїм страшним ефектом кризи на щоденне життя робітників і незаможніх фармерів; в часі, коли всі сили капіталістичної держави спрямовані проти зростаючої революційної хвилі, а в першу чергу проти комуністичної партії й її симпатиків; в часі, коли понад усе потрібна сила організації, що дала б спромогу робітникам відбивати ефекти кризи й відбити мертву руку реакційних "робітничих лідерів" — 12-тий З'їзд ТУРФДім, конференції Жіночої Секції й Секції Молоді та конвенції РЗТ і ТОДОВИРНАЗУ мають перед собою величезні ролі.

I

Непартійні робітники й фармері з організації ТУРФДім добре знають, що були ріжниці в поглядах на ролю масових організацій робітників чужинецького уродження. Ці ріжниці повстали між проводом компартії й провідними товаришами ТУРФДім і в часі, головно 11-го з'їзду ТУРФДім грозили не тільки розколом в партії, але розбиттям і деморалізацією в самому ТУРФДім. Кожний чесний робітник повинен зрозуміти, що ТУРФДім не може залишатися "невтральним" в політичній боротьбі в Канаді. Це ясне. Тому то, коли б цей поганий минулорічний стан пішов був дальшим шляхом свого розвитку, то була б велика небезпека, що роки підтримки, що її давав ТУРФДім справі соціялізму, були б зведені наніщо невдачею йти по лінії клясової боротьби до кінця. Ми не можемо сказати, що розкол означав би, що все членство відкинуло б провід компартії, але ми можемо сказати дефінітивно, що замісць обєднаної діяльности й тісного співробітничання ми були б мали фракційну й сектаріянську боротьбу.

На щастя, через допомогу Комінтерну компартії й льояльности замішаних в цій боротьбі майже всіх без винятку товаришів, до розколу не прийшло. Дискусія про майбутнє масових організацій заняла видатне місце у всіх зібраннях провідних товаришів компартійних комітетів, а головно на поширеному пленумі ЦК партії минулої зими. На цему пленумі ухвалено резолюцію, яка, після широкої дискусії й самокритики творить базу для успішньої праці в майбутньому. Із минулорічного антагонізму розвинулася єдність ідей, яка швидко переродилася в єдність діяльности. На самому початку було зрозуміло, що для того, щоб перемогти наші минулі помилки й дійти успіхів, потрібний період часу, багато дискусії, розяснювальна кампанія й що тільки товариське вирозуміння й співпраця були засобами, через які можна було зробити "зворот".

На цему саме було розходження між партійним центром і провідними товаришами ТУРФДім? В коротці, довше непогодження було таке: яку позицію повинні занимати ТУРФДім і подібні організації в ліво-робітничому русі; який зміст роботи цих організацій повинен бути; чи вони повинні бути сектаріянськими організаціями, що віддавалися б тільки культурній роботі, чи повинні дивитися, як на головне завдання, якому підпорядковувалася б і культурна робота, як на організацію робітничу й незаможницько-фармерську своєї національности для обєднаної боротьби зі всіми робітниками проти капіталізму?

В загальному, не дивлячись на багато серйозних помилок, що їх зробила партія (одною з найголовніших була — механічний підхід у спробах перевести свій погляд в життя), партія заняла становище, що ТУРФДім повинен бути масовою організацією, яка у принціпах повинна ставити своїм завданням організування робітництва до боротьби і яка усю культурну роботу повинна цему підпорядковувати. Це, казала партія, є одинокий вихід, яким нинішня ізоляція повинна бути зломана; це є одинокий спосіб, яким ТУРФДім може виконати свою ролю й переводити свої соціялістичні принціпи в життя. Цему поглядові було поставлено опір на практиці, хоч його було принято в принціпі.

Партійне становище в головному було підтримане Комінтерном після всебічного розглянення. Було підтримане, бо це був одинокий вихід, який повинен був служити загальним інтересам українських трудящих мас, в яких економічні й політичні вимоги є першими за культурні.

Цей погляд принято. Протягом останніх кількох місяців, це повинно бути ясно кожному товаришові, що зайшли рішучі зміни в праці ТУРФДім. Це вже обовязком 12-го з'їзду буде простудіювати пропозиції компартії й переводити в життя програму, що її вимагають нинішні обставини.

II

Що то значить "зворот до масової праці" для ТУРФДім? Де є ріжниця між старою формою активности відділів і новою? Які є конкретні завдання на майбутнє? Це є запитання, на які треба відповісти не тільки для самих делегатів, але, що є значно важливішим, для соток членів ТУРФДім, які не будуть на з'їзді, але скористають з його дискусії.

Заява (передз'їздовий начерк тез) ЦВК ТУРФДім є правильна. Це є перша заява, що постановила собі за мету виложити на папері нові завдання, що стоять перед ТУРФДім. Дискусії статтів в "Укр. Роб Вістях" є першими того рода. Це вже само в собі є справжнім досягненням. Але це тільки початок. З дискусій і з заяви виходить одна основна наука: переводити ідеї в життя, давати конкретний провід в щоденній роботі в майбутньому. Це є леймотив з'їзду.

В цій статті ми постараємося визначити в коротці, після нашої думки, негайні завдання відділів ТУРФДім на майбутній період.

Леслі Морис.

(Далі буде.)

"...ЩЕ ДОСІ НЕ ЗРОЗУМІЛИ".

Відомий, англійський буржуазний письменник Бернард Шо на зборах т-ва журналістів у Лондоні гостро критикував позицію англійської преси щодо Рад. Союзу. — "Англійська преса — заявив Шо — досі ще не зрозуміла, що сталася радянська революція. Ми досі ще не усвідомили того, що радянська влада затвердилася і в наслідок цього неусвідомлення, ми не тільки втрачаємо одну з величезних можливостей для торговлі, але й велику змогу допомогти будівництву радянської республики".

ПІСНЯ Й МУЗИКА ПОВИННА СТОЯТИ НА СЛУЖБІ ТРУДЯЩИХ

(Передз'їздова дискусійна стаття.)

Музика й пісня — це не менший засіб культурного виховання мас, як драма. А в наших умовинах навіть більший, бо у нас на концерти більше приходить людей, як на представлення. Тільки ж концерти наші дуже не впорядковані й дуже тяжко їх впорядкувати так, щоб вони стали виховавчим чинником для мас.

Перше — мусить бути **кожної неділі концерт** (у більших місцевостях). Де ж ти наситиш кожний концерт доброю програмою? Спитайте дірігента день-два перед концертом, а він ще сам не знає, яка буде програма, бо "ще не всі зголосилися".

Мистецький комітет, якщо такий існує де при наших відділах, цілковито розходиться у своїй роботі із своїми завданнями. Він старається тільки, щоб концертова програма була заповнена, отже шукає співаків, музикантів і декляматорів. Найшовши декого, самі комітетовці не знають, хто що гратиме, співатиме чи деклямуватиме. Отже, замісць провадити боротьбу з халтурою, вони ще її колектують.

Головна вина в цему центрального мисткому. У нас ніколи не провадилося між музичними та співацькими гуртками освідомляючої роботи, щоб хоч трохи освідомити їх про значіння пісні й музики, якою вона повинна бути, як відокремлювати в пісні й музиці зерно від полови.

З другого боку — ми занедбали виховання самої публики, ніколи не пояснювали її змісту тої пісні, яку ми співали, хоч часами співали пісню гарну. І через це ми бачили нераз таке відношення публики: гарну, але не зрозумілу пісню публика принимала цілком холодно, стримано, а якунебудь дурненьку пісеньку, в якій ще й до того є дещо "перцю" (часами дуже гнилого), публика гучно оплескувала.

Добір пісні й музики, звичайно, залежить від дірігента. Не вистарчає бути добрим дірігентом — треба бути **клясово свідомим** дірігентом. Дірігент в робітничих співацьких та музичних гуртках повинен бути свідомий клясово, він повинен бути виховувачем. На нему в першу чергу лежить обовязок викорінювати халтуру. А щоб її викорінювати, він повинен відріжнити халтурні твори від творів справжньої народньої чи оригінальної творчости. На жаль, на наших попередніх двох учительських курсах мало зверталося уваги на цей бік виховавчої справи, а те що говорилося, вже забулося.

Авторові цих рядків доводилося самому бачити, як щирі, працьовиті дірігенти з завзяттям працювали над переліцьованням на український лад російських напів-военно-халтурницьких старих пісень, витворюючи тимсамим нову малоросійщину. Коли я звернув увагу — чи є у них збірники українських пісень Леонтовича, Лисенка і ін., то почув відповідь, що дещо співали, але вже вкучилося. Не знаю, кому саме "вкучилося" — дірігентові, співакам, чи публиці? А мені таки здається, що українські народні пісні головно коли вони добре виконані, ніколи публиці не вкучаться. А от коли дірігент із слабими співацькими силами залізе в клясичну музику, в оригінальні твори-композиторів, то витративши половину зими на вивчення одного твору й проте схалтуривши його на сцені — то та пісня вкучиться слухачам з першого разу.

А таке у нас часто буває. Ігноруючи легкі, всім зрозумілі народні пісні, деякі наші дірігенти вдаються до тяжких творів, витрачують на них багато часу, а потім раз заспівають, або таки й зовсім не заспівають.

Робітнича пісня, яка у нас повинна стояти в центрі уваги — найгірше занедбана. Замісць того, щоб **старатися вчити співати робітничі пісні усе членство,** навіть все те робітництво, що приходить до нас на концерти, ми не вчимо навіть своїх співацьких гуртків. Я рад би почути, чи є у нас хоч один відділ, де його членство могло б заспівати хоч би в унісон пару робітничих пісень поза "Інтернаціоналом"?

Мандолінові орхестри.

Мандолінові орхестри у наших організаціях грають дуже видатну ролю. Але нема між ними спаяности, нема центрального керівництва. Між ними ще найлекше можна б викорінити халтуру, але й цего нема кому припильнувати, а в наслідку маємо таке явище: такий архіхалтурний твір, як "Ехо з Волги", твір американський на "модну" російську тему — шириться між нашими орхестрами. Чому? Бо, бачите, в тому творі зібрано "родные мотіви": "камарінська" (нею "твір" починається), потім там найдете, як "с ярмаркі ехал ухар купец удалой маладец" і не стямитеся, як з Волги на вас "віють вітри, віють буйні", а навіть Давидовського "гречаників" приносить вам це "Ехо з Волги". Така халтура у нас принимається, і поширюється. А навіть часом почуєте "палюбіла панича, Петра Павловича — я думала кучерявий, в него чуба нема". І на якого чорта здалися нам оті паничі?

А то ще й часами почуємо ми дурні діяльоги на гарних концертах. Навіть в англійській мові — оте схоплене з вулиці шумовиння. В доброму концерті такий діяльог — це здорова ложка дьогтю до бочки меду.

Я не кажу, що це вводиться у нас вмисне. Ні, вводиться просто тому — що не вміємо відріжнити зерна від полови; друге — що давай що неділі концерти й щоб у нему було щось нового.

В мандолінових орхестрах є ще одна хиба — це відхід від народньої й робітничої пісні в бік клясичної музики. Клясичні твори — це твори перш всего дуже тяжкі й наші мандолінові орхестри не виконують їх так, як цей твір вимагає; друге — вони забирають багато часу на виучування; третє — публика їх таки не розуміє, бо й самий підбір їх не завжди вдалий, а тому вони бувають дуже довгі, монотонні й у виконанні мандолінової орхестри один до другого подібні.

Отже з тими нашими хибами треба попровадити боротьбу. Як? Перш всего попровадити розяснюючу освідомляючу працю між режисерами, дірігентами та драмспівгуртками й орхестрами. Друге — встановити центральну й місцеву контролю над усім нашим мистецьким репертуаром; третє — заосмотрити наші драматичні, співацькі та музичні сили добрим робітничим репертуаром. Поки цего не буде зроблено, то халтури не викорінимо, тимбільше при вимозі — щонеділі концерт і щодругої суботи представлення.

Менше, але краще — гасло, яке ми повинні вже перевести в життя.

Волинець.

ПРО СТАН ЛІКВІДАЦІЇ НЕПИСЬМЕННОСТИ НА РАДЯНСЬКІЙ УКРАЇНІ

З постанови президії ВУЦВК.

З постанови президії ВУЦВК.

Президія ВУЦВК ухвалила постанову про стан ліквідації неписьменности на Україні. В постанові підкреслюється, що свідоме й активне ставлення широких мас робітників і колгоспників дало чималі досягнення в лікнепроботі. Цього року охоплено навчанням 3,571,000 неписьменних і малописьменних проти двох з половиною мільйонів 1930 р. Президія ВУЦВК зокрема відзначає роботу Зінов'євської міськради, Любашівського, П'ятихатського та Гуманського районів, як зразкову й передову.

Президія ВУЦВК констатує наявність і негативних моментів у ліквідації неписьменности, зокрема те, що завдання уряду щодо навчання неписьменних виконано на 71,5 відсотків, констатує формальне ставлення радянських і кооперативних організацій багатьох районів до створення сприятливих умов для лікнепроботи й до забезпечення сітки лікнеппунктів найпотрібнішим приладдям.

Щоб підсилити темпи ліквідації неписьменности, президія ВУЦВК вважає за потрібне провести у вересні ц. р. місячник ліквідації неписьменности.

Водночас президія ВУЦВК ухвалює:

А) запропонувати всім міським радам та РВК протягом декади закінчити облік неписьменних та малописьменних і перевірити наслідки зимової роботи з тим, щоб продовжуючи навчально-виховну роботу протягом літа, закінчити плян 1931 р. до 1 вересня й перевірити охоплення навчанням неписьменних допризовників 1929 р., добиваючись цього року суцільної письменности нового поповнення лав РСЧА;

Б) преміювати перехідними прапорами ВУЦВК Зінов'ївську міськраду, яка перша закінчила ліквідацію неписьменности, запровадивши нові форми й соціялістичні методи залучення робітничих і колгоспницьких та середняцьких мас до участи в лікнепроботі та зв'язавши цю роботу з усіма масовими господарчо-політичними кампаніями;

В) доручити НКО подати до секретаріяту ВУЦВК список найкращих сільрад, РВК та ударників-культармійців для відзначення їхніх досягнень і заслуг у лікнепроботі;

Г) оголосити догану Старо-Керменчицькому, Мангульському, Ічнянському, Троїцькому, Павлівському, Нелідівському та Коростишівському РВК за байдуже ставлення до ліквідації неписьменности.

Капіталізм робить з часописів капіталістичні підприємства, знаряддя наживи для багачів і знаряддя одурювання працюючих.

З'ЇЗД НІМЕЦЬКОЇ СОЦІЯЛ-ДЕМОКРАТИЧНОЇ ПАРТІЇ.

"Ті часи, коли партайтаг (з'їзд) німецької соціял-демократичної партії викликав зацікавлення всієї німецької громадськости, коли буржуазія з острахом, а все робітництво з надією прислухалися до кожного слова, що його казали на партайтагу, — ті часи вже давно минули і, мабуть, навіть назавжди" — так писала, сумуючи за минулим, 31 травня, в день відкриття цьогорічного з'їзду німецької соціял-демократії в Ляйпціґу близька до неї капіталістична ґазета.

Соціял-демократія натиснула на всі підйоми, щоб якось приховати свій занепад та розвал, який відбувається дедалі швидшим темпом. На з'їзді можна було бачити те саме явище, як і на виборах до райхстагу восени минулого року: соціял-демократам не забракло грошей... З якого джерела пливуть ті гроші, — це, звісно, інше питання. А витрачають їх дуже щедро. З усіх кінців Німеччини пустили до Ляйпціґу спеціяльні поїзди. Можна було навіть задешево доїхати до Ляйпціґу, навіть зовсім дурно, — коли хто показував членську книжку й справляв враження "благонадійної" людини. Так само соціял-демократичні ватажки не пошкодували коштів, щоб улаштувати в Ляйпціґу в день відкриття партайтагу величезну демонстрацію. Це мала бути демонстрація на честь партайтагу, але партійним чиновникам, соціял-демократичним бюрократам стало дуже прикро, коли вони раптом побачили на прапорах такі гасла:

— Хай живе пролетарська революція!

— Геть фашистський уряд Брюнінґа!

— Хай живе революційний клясовий фронт!

То були **комуністичні** гасла. Першої хвилини могло здатися, що тут ідеться про "лівий" маневр соціял-демократичних ватажків. Але досить було подивитися на переважну частину демонстрантів, щоб переконатися — так само, як і з ходу самого партайтагу — в протилежному. Соціял-демократичні ватажки сподівалися на гарну параду, а вийшла з цього певна річ, проти їхньої волі **демонстрація проти соціял-фашизму.**

На самому партайтаґу так само панував настрій антаґонізму між соціял-фашистськими ватажками та партійною масою, тобто пролетарськими елементами, які ще перебувають у лавах цієї партії.

Насамперед впадав в око зовнішний контраст. На естраді та на місцях для делеґатів — солідні бюрґери, за малим не всі пересичені, почасти навіть надзвичайно елеґантно одягнені люди, вільні від усяких матеріяльних турбот, люди, які ще спритно орудують демаґоґією, але вже давно втратили контакт із масами. На хорах серед гостей — тільки членів соціял-демократичної партії — зубожілі робітники та безробітні в обшарпаному, подертому одягу, із зголоднілими обличчями. Кращу за цю дійсність картину не могла дати навіть карикатура самого партайтагу.

Коли голова партії Вельс відкрив з'їзд антирадянською промовою, на хорах зчинилася буря, гураган. Одразу виявилася справжня клясова ненависть, противенство між соціял-фашистським проводом та пролетарською частиною членської маси. Буря зчинилася знову, коли головний доповідач Тарнов заявив, що капіталізм ще життєздатний. Мовляв, якщо капіталізм навіть хорий, то соціял-демократія повинна дати йому ліки, щоб оздоровити його...

Ця неприхована прихильність партайтагу до капіталізму разом із найпідлішим цькуванням СРСР розплющила очі навіть найзавзятішим соціял-демократам, в яких ще не згасла остання пролетарська іскра. Робітник із Бреславу, один із небагатьох делеґатів - робітників, сказав:

— У робітництва ось-ось увірветься терпець. Ви запевняєте, що капіталізм ще життєздатний та що соціял-демократія нібито повинна лікувати його. Натомість робітництво каже: **Треба завдати капіталізмові смертного удару.** Вам здається, ніби ви можете врятувати капіталізм, а тим часом ви зовсім не бачите, що маси тікають від вас. Еге ж, маси зовсім не хочуть далі терпіти такий стан. Робітництво не може й не хоче далі терпіти цього безсоромного цькування Радянського Союзу...

На ґалерії — буря оплесків. Голова позбавляє бреславського делеґата слова, а ґалерія влаштовує йому довгу-довгу овацію.

Цікавий був провал так званих "лівих" ватажків, що цілком капітулювали і цим утратили останні рештки свого "авторітету" серед робітництва. Коли справа дійшла до голосування запропонованої від центрального комітету резолюції про те, що капіталізм ще життєздатний, а соціял-демократія повинна підтримати його, "ліві" голосували **за** цю резолюцію, і тільки бреславські делеґати — проти.

Прикрою несподіванкою для партайтагу був теж факт, що на комуністичних зборах у Ляйпціґу дотеперішній соціял-демократичний депутат Якобсгеґен та кілька соціял-демократичних робітників, обурені з "робіт" партайтагу, оголосили про свій **перехід до лав компартії.**

— Відплачено швидко! — гукає з ґалерії. Ґалас та обурення у залі, внизу.

У двогодинній нудній промові один із членів президії намагався довести, що підтримка урядові Брюнінґа означає оборону від фашизму. Його промову весь час перебивають вигуками з ґалерії.

— Якщо, — кажуть соціял-демократичні робітники, — фашистський уряд Брюнінґа ще означає оборону від фашизму, якщо соціял-демократія й далі боронитиме всі ці методи поневолення та грабування трудящих мас, тоді в робітництва зостається **один шлях — проти соціял-демократії...**

У Німеччині відбуваються надзвичайні події. Голодні бунти в місті й на селі стали повсякденним явищем. Заворушилися всі шари трудящої людности: робітники, незаможні селяни, урядовці. Наближаються небувалі клясові бої за зарплатню, величезні страйки. Новими диктаторськими наказами мають скасувати запомогу безробітним. Проте соціял-демократичний партайтаґ обминув усі ці пекучі питання.

Жоден противник не зміг би викрити соціял - демократію краще, ніж зробила вона сама на цьому партайтагу. Це був партайтаґ занепаду, як ніколи досі. "Трудящі маси, — слушно резюмує одна буржуазна ґазета, — кидаються в обійми комуністів. Якщо донедавна можна було запевняти, що соціял-демократія є найбільша **буржуазна** партія, то тепер треба побоюватись, що після цього партайтаґу вона стане третьорядною, а може й четверторядною партією...

Занепад і розвал німецького соціял-фашизму справді прискорюється. Зате швидко зростають і міцніють лави бійців пролетарської революції та їхнього аванґарду — компартії Німеччини.

Лео Кац.

Берлін.